

[O konferenci INSPO a informačních technologiích, které překonávají bariéry \[1\]](#)

Autor:

- [CERNIŇÁKOVÁ, Eva](#) [2]

Číslo:

- [2019, ročník 28, číslo 1](#) [3]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [4]

Klíčová slova:

- [digitální technologie](#) [5], [osoby se specifickými potřebami](#) [6]

Musela jsem docela dlouho vzpomínat, kdy jsem se vlastně [konference INSPO](#) [7] (Konference o technologiích pro osoby se specifickými potřebami, dříve Konference o internetu a informačních systémech pro osoby se specifickými potřebami) zúčastnila poprvé. Nakonec jsem došla k tomu, že to bylo v roce 2005. Byla to doba, kdy březen už nebyl měsícem knihy, ale měsícem internetu. Na Wikipedii bylo cca 1,5 milionu článků. Internet jsme už sice celkem běžně používali, ale o webu 2.0 se teprve začalo mluvit, a třeba takový Facebook byl sítí pouze pro uživatele z řad vybraných univerzit. Horkou novinkou na trhu – která ovšem běžné uživatele příliš nezajímala – byl ozvučený mobilní telefon určený pro nevidomé a slabozraké osoby. Chytrým telefonům, které ještě neměly dotykový displej, se v té době spíše říkalo komunikátory a mohli si je dovolit jen lidé s vyššími příjmy. Každodenní používání dotykových displejů, iPhone, Android, Twitter, internet věcí, to všechno (a ještě mnoho dalšího) mělo teprve přijít. Ptáte se, proč o tom všem mluvím? Snad proto, abych připomněla atmosféru té doby a co nejlépe přiblížila, jak velký dojem na mě tehdy moje první konference INSPO udělala.

Přestože se konference konala v Kongresovém centru vybudovaném v minulém století a za minulého režimu, připadala jsem si tehdy, jako bych vstoupila do budoucnosti, která se ovšem děje právě teď. Technologie se tady proměnily v úžasný nástroj umožňující lidem se specifickými potřebami překonávat nejrůznější typy bariér a zařadit se do běžného života. Uchvátily mě technologie umožňující nevidomým lidem orientaci nebo třeba ukázka ovládnání počítače bez dotyku – jen pohyby očí nebo hlasem. Obojí bylo v té době něčím převratným – nejen tím, jak to fungovalo (a že to vůbec fungovalo), ale také tím, že to lidem s postižením umožňovalo samostatný pohyb, možnost samostatně využívat počítač, psát e-maily, studovat, telefonovat nebo jinak komunikovat s okolím, pustit si bezdotykově televizi nebo rádio či ovládat hlasem nebo očima osvětlení, vytápění i zařízení v domácnosti atd. Bylo to právě na konferenci INSPO, kde jsem v průběhu let poprvé na vlastní oči viděla 3D tiskárnu tisknout funkční hodiny nebo individuálně přizpůsobenou protézu, slyšela „mluvit“ vlastním hlasem člověka, který o něj přišel, a přesto jím mluvil, když jeho mobil převáděl s využitím dříve pořízených nahrávek psaný text do hlasové syntézy. Dozvěděla jsem se zde o prvním testování automatického titulkování televizních pořadů pro neslyšící, viděla jsem počítačový převod textu do českého znakového jazyka pomocí znakového avatara. Také jsem měla možnost postupně sledovat, jak nevidomým nebo slabozrakým ulehčuje život rozvoj chytrých telefonů a nejrůznějších speciálních i tzv. běžných aplikací. Seznámila jsem se více s problematikou přístupného webu nebo s tím, jak využívají technologie a internet neslyšící osoby. Zjistila jsem, že existuje crowdfundingový portál HitHit, program TechSoup, aplikace Záchranka, online tlumočení nebo online přepis pro neslyšící.

Důležitým aspektem konference INSPO však bylo také to, že se nejen věnuje technologiím pro lidi se specifickými potřebami, ale je také pro lidi se specifickými potřebami přímo určena. Díky tomu jsem zde měla možnost sledovat v praxi, co to obnáší zorganizovat přístupnou konferenci, jak vypadá tlumočení nebo simultánní přepis pro neslyšící apod. Měla jsem ale také třeba možnost od srdce se zasmát s bandou vozíčkářů, kteří mi u oběda líčili své zážitky z cestování (kdo z vás byl někdy v přírodní rezervaci Soos, určitě chápe, že k tomu, abyste na úzké a křivolaké dřevěné lávky vyrazili na invalidním vozíku, je třeba hodně odvahy – a možná i trocha černého humoru). A vůbec jsem se zde potkala se spoustou lidí, kterým taková „drobnost“ jako to, že náhodou mají nějaké postižení, rozhodně nebere chuť do života a nebrání jim studovat, sportovat, cestovat, podnikat a vůbec vést plnohodnotný a aktivní život.

Za těch čtrnáct let, co se konference INSPO pravidelně (a ráda) účastním, se mnohé změnilo, ale základ zůstává stejný. Dopolední program je společný pro všechny účastníky konference, odpolední program je tradičně rozdělen do tří sekcí zaměřených na přístupnost webu, na využití informačních technologií při vzdělávání a zaměstnávání osob se zdravotním postižením a na technologie pro neslyšící uživatele.

Stálící konference je výstava v předsálí, kde je možné načerpat inspiraci a seznámit se s organizacemi nabízejícími kompenzační pomůcky, aplikace nebo služby pro uživatele s různým zdravotním postižením. A hlavně je zde možné mluvit s lidmi, kteří se této problematice věnují a často ji znají z vlastní zkušenosti, protože sami mají nějaké postižení nebo speciální potřeby. Konference je tak místem různých zajímavých pracovních i osobních setkání. A musím říct, že mě těší, že se nezměnilo ani to, že se zde setkávám s kolegy a kolegyněmi knihovníky z dalších knihoven, které problematika technologií pro osoby s postižením také zajímá.

[8]

[9]
Z kuloárů na konferenci INSPo 2019

Došlo ale také k určitým změnám. Knihovníci vědí, že březen už dnes není měsícem internetu, nýbrž měsícem čtenářů a také konference INSPo se v mnoha ohledech mění a vyvíjí – nejen neustále rostoucím počtem účastníků (z původní cca stovky, kterou jsem zažila v roce 2005, se počet účastníků v roce 2019 vyšplhal na 521, což nutně vedlo k postupnému přesouvání konference do sálů se stále větší kapacitou). Neustále se vylepšuje technické zázemí – např. o možnost zapůjčení tabletů, na kterých mohou neslyšící sledovat online přepis, zrakově postižení zase sledovat promítanou prezentaci apod. Sborník už není papírový, ale je dostupný na webu konference. Nejde však jen o texty a prezentace přednášejících, ale také o video se záznamem řečníka i tlumočení do českého znakového jazyka, což příspěvky zpřístupňuje různým znevýhodněným skupinám uživatelů a přibližuje je těm, kteří se konference z různých důvodů nemohou zúčastnit.

I letos bylo na INSPo mnoho zajímavého. Zaujalo mě třeba to, že se konference prostřednictvím asistenčního robota Eiffela ovládaného hlasovými povely z Hustopečí nad Bečvou zúčastnil člověk upoutaný na vozík. Na výstavě vzbudilo mou pozornost komunikační zařízení [Zoxcall](#) [10], aplikace na rozpoznávání bankovek a mincí [Cash Reader](#) [11] nebo aplikace [RoboBraille](#) [12] umožňující zdarma převod textu do Braillova písma do různých textových formátů nebo do MP3 (a to je jen zlomek toho, co bylo k vidění a vyzkoušení). Novinkou letošního ročníku konference byly dva workshopy zaměřené na problematiku hledání zaměstnání osobami s postižením. V nich se účastníci mohli dozvědět, jak napsat atraktivní životopis a jak se připravit na pracovní pohovor. Další novinkou letošního ročníku byl moderátor Daniel Stach. Ten při provázení programem konference předvedl nejen svou obvyklou profesionalitu a vzhled do problematiky technologií, ale také nesmírně příjemný a lidský přístup.

[13]

Na konferenci zazněl i příspěvek Jakuba Pětiokého nazvaný Distanční terapie a telerehabilitace v domácím prostředí

Konference je pořád tatáž, a přesto se neustále mění. Např. sekce Přístupnost webu, které se pravidelně účastním, už přístupný web řeší jen jako jedno z témat. Spíše se věnuje pomůckám a aplikacím a projektům, které lidem se zrakovým postižením usnadňují život. Zaznamenala jsem ale i jiný – téměř nepostřehnutelný – typ změny, který mě vedl k přemýšlení o způsobu, jak vnímáme a využíváme technologie. Uvědomila jsem si, že díky tomu, že se technologie staly nedílnou součástí našeho života, v posledních letech už na konferenci tolik neprožívám ten pocit naprostého ohromení z nových skvělých možností. Ono totiž ovládnutí počítače nebo mobilu alternativními způsoby (včetně hlasového zadávání, technologie na rozpoznání obrázků a obličejů, využití technologií pro ovládnutí různých zařízení a dalších činnosti každodenního života) už dnes považujeme za samozřejmost. Stejně samozřejmé pro nás je, že každý nosíme v kapse či kabelce mobilní zařízení, jehož operační paměť i kapacita úložiště řádově převyšují možnosti prvních sálových počítačů. Fanoušci Star Treku jistě znají trikordér – [Wikipedie](#) [14] jej definuje jako „fiktivní příruční multifunkční zařízení, které [...] slouží k rychlému získávání, analýzám a ukládání dat, přičemž kromě univerzálního trikordéru existují také specializované verze pro lékařské a inženýrské účely“. Nepřipomíná Vám to naše chytré mobily, které nám umožňují práci s daty, sledování polohy, ovládnutí chytré domácnosti, slouží nám jako terestrické nebo hvězdné mapy, navigace, kompas, měřidla, krokoměry, fotoaparáty, skenery, monitory zdravotního stavu atd.? Něco, co jsme ještě ne tak docela dávno považovali za sci-fi, se stalo naší každodenní realitou. To je asi ten důvod, proč už mi technologie prezentované na konferenci INSPO nepřipadají tak ohromující jako v roce 2005. Ale možná, že právě to je ta nejlepší zpráva: Už nejde tolik o nové, převratné technologie, které nám vyrazí dech, ale o to, že jsou tyto technologie dostupné stále většímu počtu lidí a stávají se masově rozšířeným prostředkem pro překonávání bariér všeho druhu.

Pro mě osobně byla účast na přechozích ročníkách konference INSPO vždy velkým osobním i profesním obohacením. A i když INSPO je zkratkou původního názvu konference, který odkazoval na úplný název „Internet a informační systému pro osoby se specifickými potřebami“, připadá mi významné, že některé internetové slovníky angličtiny (viz např. [Oxford Dictionaries](#) [15]), chápou „inspo“ jako zkratkové slovo používané od začátku 21. století pro něco, co slouží jako inspirace nebo motivace. Pokud se chcete také nechat inspirovat, můžete. Dvacátý ročník konference INSPO se koná v Kongresovém centru Praha v sobotu 28. března 2020. Těším se, že se tam potkáme.

Autorkou fotografií je Eva Cerniňáková z Knihovny Jabok.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1/o-konferenci-inspo-informacnich-technologiich>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1/o-konferenci-inspo-informacnich-technologiich>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/cerninakova-eva>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/digitalni-technologie>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/osoby-se-specifickymi-potrebami>
- [7] <http://www.inspo.cz/>
- [8] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/523/cerninakova1.jpg>
- [9] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/523/cerninakova2.jpg>
- [10] <https://www.zoxcall.com/>
- [11] <https://www.portal-pelion.cz/cash-reader-mobilni-aplikace-na-cteni-bankovek-pro-nevidome-a-slabozrake/>
- [12] <http://robobrace.org/>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/523/cerninakova3.jpg>
- [14] <https://cs.wikipedia.org/wiki/Trikord%C3%A9r>
- [15] <https://en.oxforddictionaries.com/definition/inspo>